

PM Rotel VIII (Dnr KS 2021/667)

Insatser för att motverka fortsatt normbrytande beteende och återfall i brott – Kunskapsstöd med rekommendationer för socialtjänstens arbete med barn 6-18 år

Remiss från Socialstyrelsen

Remisstid den 24 juni 2021

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Föredragande borgarrådet Jan Jönsson anför följande.

Ärendet

Socialstyrelsen har tagit fram ett kunskapsstöd för socialtjänstens arbete med insatser för barn och unga 6-18 år med normbrytande beteenden. Socialstyrelsen har utfärdat fem rekommendationer om insatser som socialtjänsten bör erbjuda barn och unga med hög risk för fortsatt normbrytande beteende och en rekommendation om en insats som socialtjänsten inte bör erbjuda.

Det finns en stor mängd forskning som bidrar med kunskap till socialtjänstens arbete med insatser för barn och unga med allvarliga riskbeteenden. I socialstyrelsens förslag till kunskapsstöd ges kunskapsbaserad vägledning för att planera individuellt anpassade insatser som kan motverka fortsatt normbrytande beteende och återfall i brott hos barn och unga. Med principerna om risk, behov och mottaglighet som grund beskrivs vilka riskfaktorer som behöver uppmärksammas och hur behandlingen kan utformas med multimodala beteende- och färdighetsorienterade insatser. Därtill ges stöd för att utforma uppdrag, följa upp insatser och kring samverkan och samordning.

Socialstyrelsen har skickat ärendet på remiss till Stockholms stad för yttrande.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret uppskattar Socialstyrelsens förslag till ”Insatser för att motverka fortsatt normbrytande beteende och återfall i brott – Kunskapsstöd med rekommendationer för socialtjänstens arbete med barn och unga 6-18 år”, som både är relevant och strukturerat.

Mina synpunkter

Jag välkomnar Socialstyrelsens rekommendationer och kunskapsstöd för socialtjänstens insatser för att motverka normbrytande beteende och återfall i brott bland barn och unga. Att forskning och praktik tydligt kopplas samman i materialet är bra. Akademi och praktik behöver arbeta närmre ihop för nå målet om en kunskapsbaserad socialtjänst.

Socialtjänstens brottsförebyggande arbete i Stockholm utgår från Stockholms stads strategi 2019-2022 för att minska risken för att barn, unga och unga vuxna ska dras in i kriminalitet. Strategin är den första i sitt slag och syftet är att stadens verksamheter ska ta ett samlat grepp kring arbetet med barn och unga i riskzonen med fokus på förebyggande arbete. Samarbetet med polisen ska vara tätare och särskild vikt läggs vid att aktörer inte enbart delar information med varandra utan också agerar tillsammans, så kallad systematisk samhandling.

Stockholms stad har beslutat att avsätta 250 miljoner kronor på sociala investeringar den kommande fyraårsperioden. Denna satsning ska ge stadens nämnder och förvaltningar möjligheter att utveckla och förfina sina arbetsmetoder. Genom att investera i tidiga insatser nu undviker vi att behöva göra dyrare, mer omfattande och ibland sämre fungerande insatser sen. Långsiktigt är det en samhällsekonomisk vinst men framför allt ger vi fler barn och unga en bättre framtid.

Samverkansmodeller som sedan år 2015 har tagits fram med hjälp av finansiering från sociala investeringsfonden är t.ex. stärkt stöd till föräldrar i ytterstaden från både socialtjänsten och mödravården inom ramen för STIS (Stärkt tidigt stöd i samverkan). Till följd av STIS så har beprövade arbetssätt och samarbeten som pågått i mindre skala i delar av staden kunnat utökas till fler delar.

Samverkansmodellen innebär ett förebyggande, hälsofrämjande arbete i samverkan med den lokala barn- och mödrahälsovården som riktar sig till blivande föräldrar och föräldrar med barn i åldern 0-6 år. Staden har också utvecklat en ny samarbetsmodell där familjebehandlare, specialpedagoger och psykologer arbetar tillsammans för att tidigt identifiera och ge stöd till barn och familjer i behov av det, den s.k. Skarpnäcksmodellen.

I det förslag som tagits fram av Socialstyrelsen rekommenderas fyra insatser som socialtjänsten kan använda sig av för barn med normbrytande beteende, och en insats avråds ifrån. Det är ytterst välkommet med tydliga evidensbaserade rekommendationer och det är viktigt att stadens socialtjänst följer rekommendationerna. Jag delar dock stadsledningskontorets åsikt att det hade varit önskvärt med en mer schematisk redovisning av verk samma komponenter i de rekommenderade insatserna.

Jag vill även understryka vikten av att det i materialet blir tydligt hur viktigt det är med riktigt tidiga insatser, eftersom att det redan i lågstadiet går att se vilka barn som är i riskzon. I kartläggningen "Rätt stöd i Rätt tid" som alla stadsdelar i Stockholms stad nu ska genomföra, och flera redan slutfört, synliggörs för socialtjänsten om insatser sätts in i tid eller om arbetssätt behöver ändras för att agera på ett än tidigare stadiet. Det vore intressant om kommande kunskapsstöd inkluderar studier på hembesöksprogrammen inom STIS.

Socialtjänstens arbetsmetoder och insatser ska vara evidensbaserade. Även om evidensbaserade metoder och instrument har tillkommit under de senaste årtiondena finns det ett fortsatt stort behov av praktikinära forskning inom socialt arbete. Det måste helt enkelt finnas vetenskap och beprövad erfarenhet att bygga verksamheten på. Staten måste ta ett ökat ansvar att finansiera forskning av relevans för

socialtjänsten, ge kommuner förutsättningar att själva bedriva pilotprojekt och stötta implementering av effektiva metoder. Jag välkomnar därför det föreslagna utbildningsstödet från Socialstyrelsen vid implementeringsarbetet.

Årligen får 800 000 personer insatser från socialtjänstområdet. Trots detta har effektutvärdering av metoder inom socialtjänstens arbete varit lågprioriterade forskningsprojekt bland anslagsgivare. Socialstyrelsens rekommendationer och kunskapsstöd är ett välkommet och nödvändigt steg i rätt riktning, men mer behöver göras.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Stockholm den 23 juni 2021

JAN JÖNSSON

Bilagor

1. Insatser för att motverka fortsatt normbrytande beteende och återfall i brott
2. Vetenskapligt underlag med metodbeskrivning

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Remissammanställning

Ärendet

Socialstyrelsen har tagit fram ett kunskapsstöd för socialtjänstens arbete med insatser för barn och unga 6-18 år med normbrytande beteenden. Socialstyrelsen har utfärdat fem rekommendationer om insatser som socialtjänsten bör erbjuda barn och unga med hög risk för fortsatt normbrytande beteende och en rekommendation om en insats som socialtjänsten inte bör erbjuda.

Det finns en stor mängd forskning som bidrar med kunskap till socialtjänstens arbete med insatser för barn och unga med allvarliga riskbeteenden. I socialstyrelsens förslag till kunskapsstöd ges kunskapsbaserad vägledning för att planera individuellt anpassade insatser som kan motverka fortsatt normbrytande beteende och återfall i brott hos barn och unga. Med principerna om risk, behov och mottaglighet som grund beskrivs vilka riskfaktorer som behöver uppmärksammas och hur behandlingen kan utformas med multimodala beteende- och färdighetsorienterade insatser. Därtill ges stöd för att utforma uppdrag, följa upp insatser och kring samverkan och samordning.

Socialstyrelsen har skickat ärendet på remiss till Stockholms stad för yttrande.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 24 maj 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret uppskattar socialstyrelsens förslag till *Insatser för att motverka fortsatt normbrytande beteende och återfall i brott – Kunskapsstöd* med rekommendationer för socialtjänstens arbete med barn och unga 6-18 år, som både är relevant och strukturerat. Barn med normbrytande beteendemönster och ungdomar med upprepad brottslighet är en grupp som förutom kriminalitet i vuxen ålder också löper risk för psykisk och somatisk ohälsa, missbruk och tidig död. Att socialtjänsten kan erbjuda verksamma insatser för denna målgrupp är angeläget, både utifrån aspekten av mänskligt lidande och utifrån samhällskostnader.

Stockholms stad har en tydligt utpekad strategi att stärka samverkan mellan skolan, förskola, socialtjänsten, fritidsverksamhet och polisen för att för att tidigt identifiera barn i riskzon, följa upp orosanmälningar samt stabilisera barns och ungas skolgång. Stadsledningskontoret ser positivt på att kunskapsstödet lyfter behovet av samverkan för att stödja att stödja och förstärka barnet i de miljöer som den vistas i. För att få genomslag behöver förstärkning ske varhelst barnet prövar och tillämpar nya strategier såsom i hemmet, på fritiden och i skolan.

Stadens nämnder arbetar i enlighet med Stockholms stads strategi 2019 – 2022 för att minska risken för att barn, unga och unga vuxna ska dras in i kriminalitet är. Strategin beskriver hur stadens berörda verksamheter, tillsammans med andra myndigheter och civilsamhället ska arbeta förebyggande för att barn, unga och unga vuxna dras in i kriminalitet och därigenom skapa social trygghet och en stadsmiljö som både är och upplevs

som säker. Strategin utgör ett komplement till Stockholms stads trygghets- och säkerhetsprogram.

Stadsledningskontoret välkomnar det föreslagna utbildningsstödet från Socialstyrelsen vid implementeringsarbetet och vill påpeka att en plan för att stödja nationell implementering bör inkludera samtliga relevanta aktörer för att stödja och stärka samverkan.

Stadsledningskontoret konstaterar att Socialstyrelsen problematiserar avseende att Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU) rekommenderar metoder som inte finns tillgängliga i Sverige, vilket är positivt. Socialstyrelsen har valt att rekommendera bland annat; SNAP, Coping Power Program och Dina-programmet. Stadsledningskontoret konstaterar dock att det saknas lättillgänglig information om utbildning och hur kommunen kan få tillgång till metoden. Denna information kan förbättras och en utbildningssatsning till kommunernas öppenvård skulle behöva gå hand i hand med kunskapsstödet.

Stadsledningskontoret konstaterar att kunskapsstödet ibland lyfter fram verksamma komponenter på ett tydligt sätt när man pratar om metoder med forskningsstöd. Stadsledningskontoret ser dock att detta skulle kunna göras mer schematiskt. Information om metodernas verksamma komponenter är värdefullt och kan ge en vägledning i vad handläggaren ska efterfråga. Många utförare utger sig för att arbeta enligt evidensbaserade metoder men socialtjänsten behöver säkerställa att de verkligen gör det också och på vilket sätt de gör det. Mer konkreta rekommendationer avseende innehåll skulle underlätta detta arbete.

Socialstyrelsen har önskat svar på remissen genom en särskild svarsblankett. Stadsledningskontoret hänvisar med anledning av detta, utöver detta tjänsteutlåtande, till ifylld svarsblankett i bilaga 1.